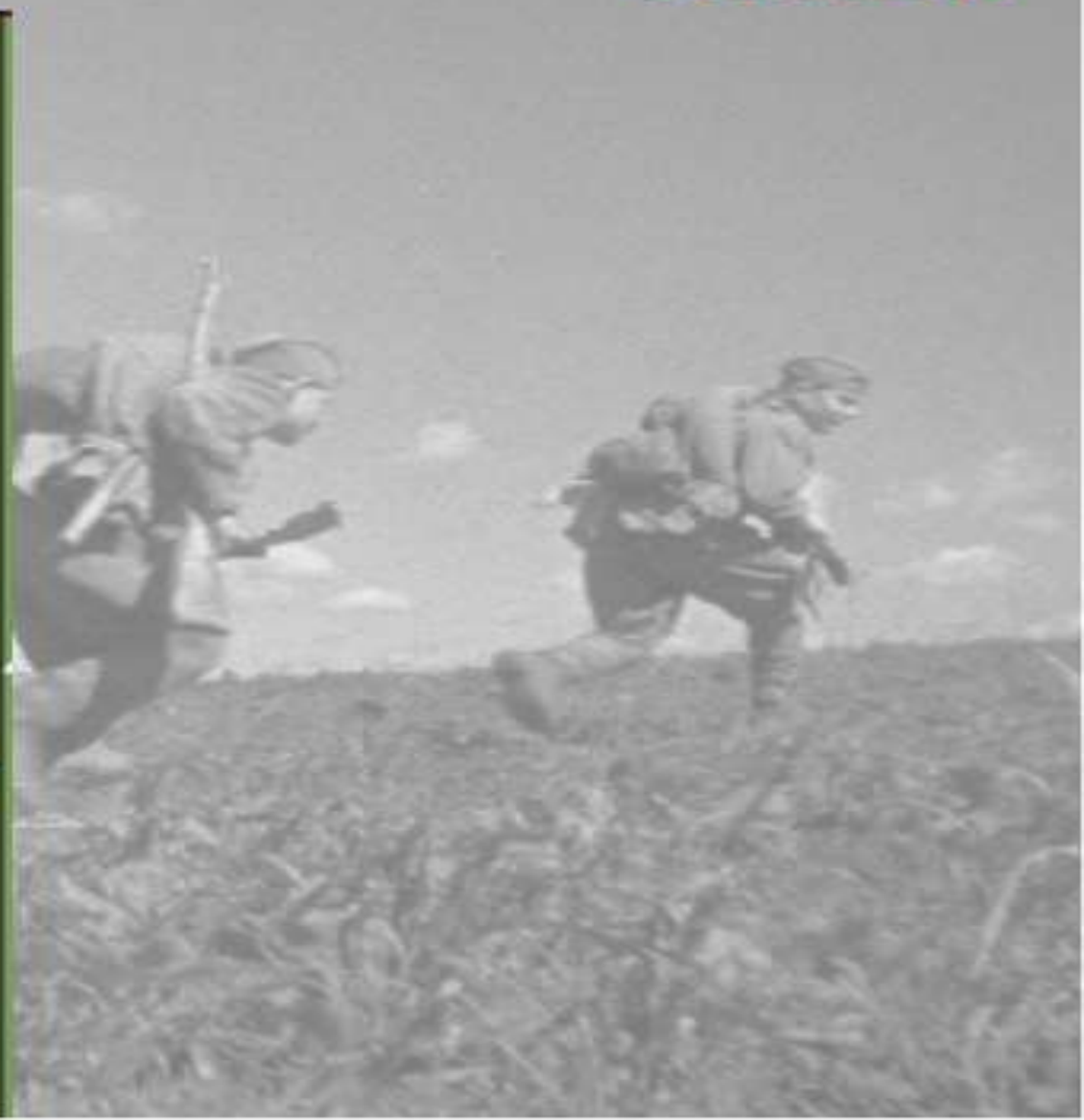

Курська битва

Дудник Максим

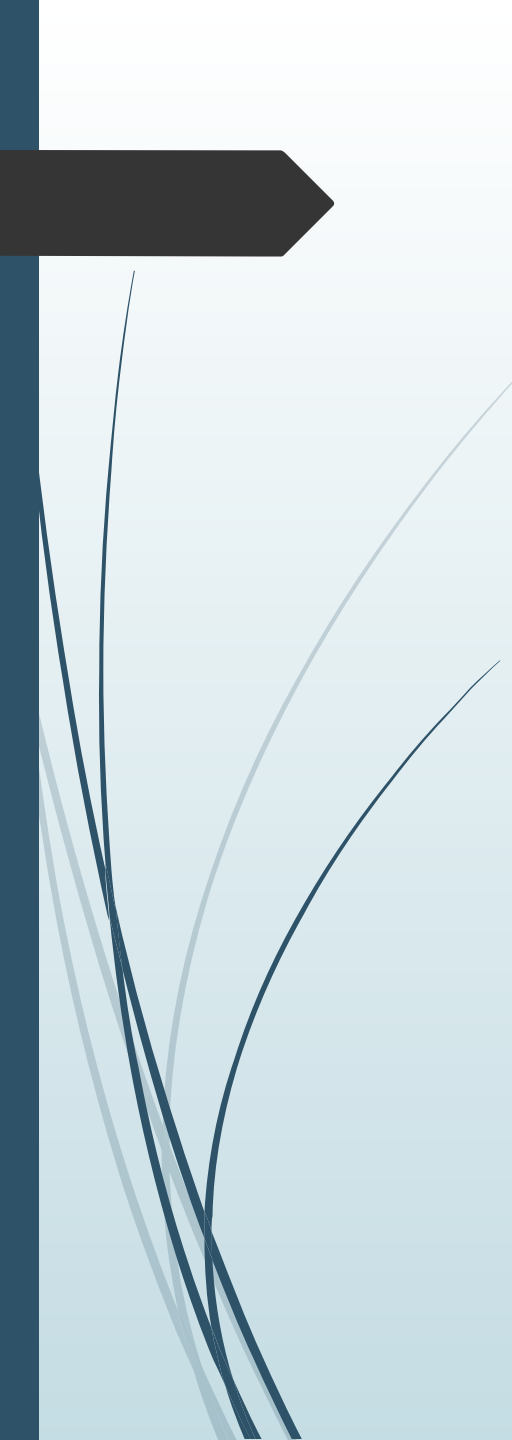
Битва на Курській дузі або Курська битва

Курська битва

Курська битва (5 липня - 23 серпня 1943 року) також відома як **Битва на Курській дузі** за своїми масштабами, задіяним силам і засобам, напруженості, результатами і військово-політичними наслідками є однією з ключових битв Другої світової війни та Великої Вітчизняної війни. Найбільша танкова битва в історії; в ній брали участь близько двох мільйонів чоловік, шість тисяч танків, чотири тисячі літаків.

У радянській історіографії прийнято розділяти бій на 3 частини:

1. Курську стратегічну оборонну операцію (5 - 23 липня);
2. Орловську операцію (12 липня - 18 серпня);
3. Белгородсько-Харківську операцію (3 - 23 серпня);

Битва тривала **49 днів**. Німецька сторона наступальну частину битви називала **операцією «Цитадель»**.

Битва на Курській дузі. Фото російського танка на тлі підбитого «Тигра»

Плани і сили сторін

Німеччина

Плани:

Німецьке командування прийняло рішення провести велику стратегічну операцію на Курському виступі влітку 1943 року. Планувалося завдати удари з районів міст Орел (з півночі) і Білгород (з півдня). Ударні групи повинні були з'єднатися в районі Курська, оточивши війська Центрального і Воронежського фронтів Червоної армії.

Сили:

Для проведення операції німці зосередили угруповання, що налічувала до 50 дивізій (з них 18 танкових і моторизованих), 2 танкові бригади, 3 окремих танкових батальйони і 8 дивізіонів штурмових гармат, загальною чисельністю, згідно радянськими джерелами, близько 900 тис. чоловік. Повітряну підтримку німецьким військам надавали сили 4-го і 6-го повітряних флотів.

Фото німецьких танків і солдатів перед початком Курської битви

Плани і сили сторін

СРСР

Плани:

Радянське командування прийняло рішення провести оборонні дії, вимотати війська ворога і завдати їм поразки, провівши в критичний момент контрудари по наступаючим. З цією метою на обох фасах курського виступу була створена глибоко ешелонована оборона. В цілому було створено 8 оборонних рубежів. Середня щільність мінування на напрямі очікуваних ударів противника становить 1500 протитанкових і 1700 протипіхотних мін на кожен кілометр фронту.

Сили:

До початку операції 1,3 млн чоловік + в резерві 0,6 млн;

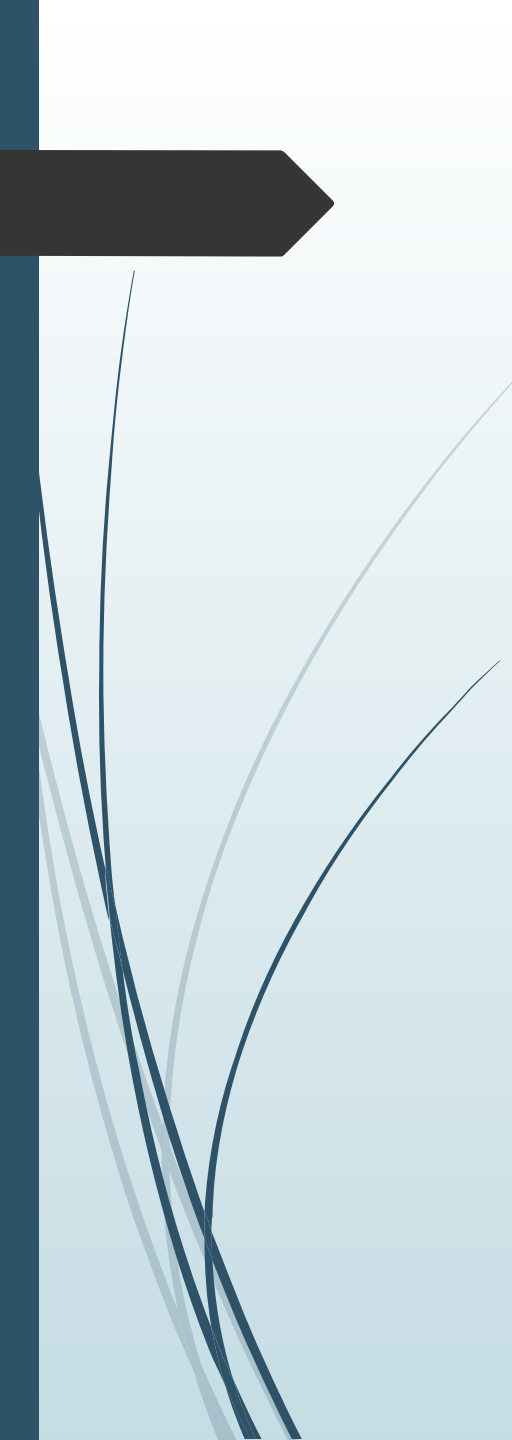
3444 танків + 1,5 тис. в резерві;

19 100 гармат і мінометів + 7,4 тис. в резерві;

2172 літаків + 0,5 тис. в резерві.

Фото битви на Курській дузі (зліва радянські солдати ведуть бій з німецького окопу, праворуч атака російських солдатів)

Командуючі битвою

СРСР:

Рокоссовський К.К., - командувач Центральним фронтом

Конєв І. С., - командувач Степовим фронтом

Ватутін М.Ф., - командувач Воронежським фронтом

Жуков Г.К. - Представник Ставки

Німеччина:

Еріх фон Манштейн

Гюнтер Ханс фон Клюге

Вальтер Модель

Герман Гот

Битва під Прохорівкою

12 липня у районі залізничної станції Прохоровка за 56 кілометрів на північ від Білгорода відбулася велика стрічна танкова битва Другої світової війни — битва між наступаючим танковим угрупованням німців (оперативна група «Кемпф») і радянськими військами, що наносили контрудар. Радянська історія говорить про бій до 1200 і навіть 1500 танків і самохідних установок з обох боків в битві. Але ретельне вивчення документів показує, що обидві сторони разом мали в межах 500 танків. Запекла битва тривала весь день, до вечора танкові екіпажі разом з піхотою билися врукопашну. Німцям не вдалося виконати свою задачу і просунутися на оперативний простір наступу, лише поле бою залишилося за ними, але в саму Прохоровку вони не увійшли. Радянські втрати в битві значно перевищили німецькі, вони склали 170–180 танків. В німців була складніша градація підрахунку пошкоджених танків за ступенем ремонтоздатності, і оскільки вони мали змогу вивести пошкоджені танки з поля бою, німецькі військові історики говорять лише про два безповоротно втрачені танки.

Завершилася перемогою німців. У радянській історіографії вважалася перемогою РСЧА сил, найбільшою битвою в історії з застосуванням бронетанкових сил.

Курська битва. Фото найбільшого танкового бою

Битва під Курськом. Фото підбитого «Тигра»

Курська стратегічна оборонна операція

Німецький наступ почався вранці 5 липня 1943 року. Оскільки радянському командуванню було точно відомо час початку операції - 3 годині ночі (в перекладі на московське 5 годині ранку), о 22:30 і о 2:20 за московським часом силами двох фронтів була проведена контрартподготовка кількістю боєприпасів 0.25 боєкомплекту.

Перед початком наземної операції, німці також завдали по радянським оборонним рубежам бомбового і артилерійського ударів. Перейшовши в наступ танки відразу зіткнулися з серйозним опором. Головний удар на північному фасі було завдано в напрямку Ольховатки. Не досягнувши успіху, німці перенесли удар в напрямку Понирі, але і тут не змогли прорвати радянську оборону. Вермахт зміг просунутися лише на 10-12 км. на південному фасі головні удари німців були спрямовані в райони Корочи і Обояни.

Орловська операція

(12 липня — 18 серпня 1943) — стратегічна наступальна операція військ Брянського, Центрального і лівого крила Західного фронту, частина Курської битви. Операція проводилася з метою розгрому орловського угруповання противника і ліквідації Орловського виступу. На орловському напрямку оборонялися німецькі війська 2-ї танкової та 9-ї польової армії групи армій «Центр». Противник мав глибоко ешелоновану оборону з розвиненою системою польових укріплень, інженерних і мінних загороджень; багато населених пункти були перетворені на потужні вузли опору.

Тривалість операції — 38 діб. Ширина фронту бойових дій — 400 км. Глибина просування радянських військ — 150 км. Середньодобові темпи наступу: стрілецьких з'єднань — 4-5 км, танкових і механізованих — 7-10 км.

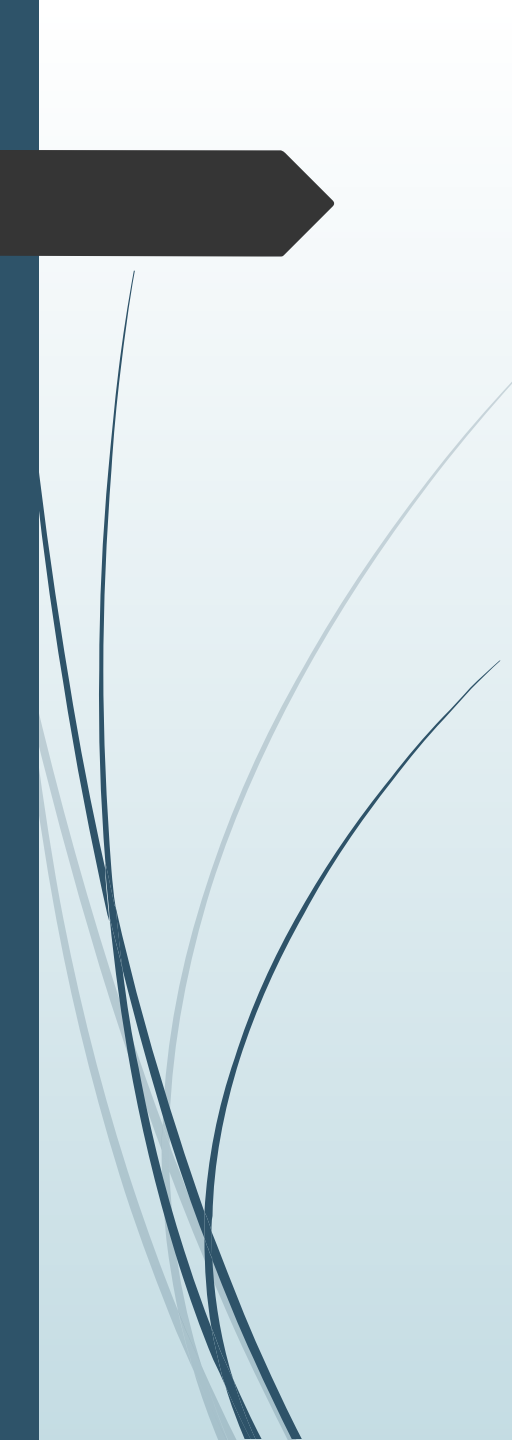
В ході наступу, що розгорнувся, радянські війська завдали великої поразки німецькій групі армій «Центр», звільнили від окупантів значну територію, в тому числі обласний центр — Орел. В результаті Орловської операції радянські війська просунулися в західному напрямку на відстань до 150 км і розгромили 15 ворожих дивізій.

Бєлгородсько-Харківська операція

Бєлгородсько-Харківська операція умовна назва Операція «Полководець Румянцев» — наступальна операція військ Воронежського та Степового фронтів 3—23 серпня 1943 року в ході Курської битви з метою розгрому бєлгородсько-харківського угруповання ворога і створення умов для оволодіння Лівобережною Україною.

В ході наступу радянські війська завдали відчутної поразки ворогові в районі Томарівки і Борисовки та 5 серпня звільнили Бєлгород. 11 серпня вони блокували залізницю Харків—Полтава і впритул підійшли до Харківського оборонного обводу. Контрнаступ німецьких військ був відбитий. 23 серпня, оволодівши Харковом, радянські війська нависли над донбасівським угрупованням противника, готуючись до боїв за Лівобережжя.

За мужність і відвагу, проявлені при оволодінні Харковом, десяти стрілецьким дивізіям Степового фронту присвоєно найменування «Харківські», двом стрілецьким дивізіям і авіаполку за звільнення Бєлгорода — «Бєлгородські».

Втрати на Курській дузі

За даними радянських джерел, вермахт втратив в Курській битві 30 дивізій, зокрема 7 танкових, понад 500 тисяч солдатів і офіцерів, 1,5 тисячі танків, більше 3,7 тисяч літаків, 3 тисяч гармат. Втрати радянських військ перевершили німецькі: вони склали 863 тис. чоловік. Під Курськом Червона Армія втратила близько 6 тис. танків.

Після Курської битви співвідношення сил на фронті різко змінилося на користь Червоної Армії, що забезпечило їй сприятливі умови для розгортання загального стратегічного наступу.

Значення битви

Історична битва під Курськом стала однією з найважливіших і вирішальних подій Великої Вітчизняної і всієї Другої світової війни.

Близько 50 днів тривали запеклі бої на південь і північ від Курська. Ворог послідовно ввів у бій близько 100 найбільш боєздатних дивізій. У ході оборонного бою, а потім контрнаступу радянських військ розгромили до 30 дивізій, з них сім танкових і моторизованих. Противник втратив понад півмільйона людей, до 1500 танків, 3000 гармат, а також більше 3700 літаків.

У битві під Курськом провалилася остання спроба ворога повернути втрачену стратегічну ініціативу.

Битва в районі Курська, Орла і Белгорода є одним з найбільших битв Великої Вітчизняної і Другої світової війни в цілому. Тут були не тільки розгромлені відбірні і наймогутніші угруповання німців, а й безповоротно підірвана в німецькій армії і народу віра в гітлерівське фашистське керівництво, в здатність Німеччини протистояти дедалі зростаючому могутності Радянського Союзу. Розгром головного угруповання німецьких військ в районі Курська підготував ґрунт для послідовних широких наступальних операцій радянських військ з метою повного вигнання німців з нашої території, а потім і з території Польщі, Чехословаччини, Угорщини, Югославії, Румунії, Болгарії та остаточного розгрому Німеччини.

Пам'ятники, присвячені бою під Прохорівкою

